

Богиня Л.В.
Полтавський державний медичний університет
м. Полтава, Україна
e-mail: bogynialv@gmail.com

Трусова Л.В.
Полтавський державний медичний університет
м. Полтава, Україна
e-mail: ltrusova13@gmail.com

Скальська С.А.
Полтавський державний медичний університет
м. Полтава, Україна
e-mail: skalskayasvetlana2017@gmail.com

ПОЧАТКОВИЙ КУРС НАУКОВОГО МОВЛЕННЯ: КЛАСИЧНІ ПІДХОДИ ТА ІННОВАЦІЇ

Навчання в закладах вищої освіти України з метою фахової підготовки у різних галузях упродовж останніх років обирає значна кількість іноземних громадян, частина з яких проходить доуніверситетську підготовку.

Опанування мовою як засобом отримання знань за фахом є одним із головних завдань іноземних студентів, які навчаються у закладах вищої освіти на пропедевтичному етапі.

Кожний етап цього багаторівневого процесу передбачає формування певних знань, умінь та набуття мовленнєвих навичок для здійснення комунікації у конкретній життєвій ситуації в навчальній, науковій, офіційній, побутовій та інших сферах діяльності.

Пропедевтичний етап навчання має свої цілі та завдання, а також зумовлені ними форми та методи оволодіння українською мовою, зокрема й науковим стилем мовлення.

Питання навчання інокомунікантів наукового стилю з урахуванням майбутнього фаху перебувало й продовжує перебувати у колі досліджуваних лінгвометодичних проблем викладання мови як іноземної. Цьому аспекту присвятили свої роботи Г. Онкович, Г. Швець, С. Варава, Л. Васецька, Т. Алексєнко, І. Жогіна, О. Мосьпан, О. Новак, та інші.

Протягом останніх років для студентів-іноземців, які починають вивчати українську мову, створено значну кількість навчальних посібників, що передбачають оволодіння певною кількістю загальнонаукових і термінологічних лексичних одиниць, найуживанішими граматичними і мовленнєвими моделями, котрі забезпечують можливість комунікації в навчально-професійній сфері з урахуванням обраної спеціальності.

Відповідно до навчального плану доуніверситетської підготовки іноземних громадян та програми дисципліни «Українська мова як іноземна» вивчення наукового стилю мови поділяється на два етапи: початковий курс (початково-предметні курси дисциплін за фахом) та основний курс.

Оскільки в ПДМУ на доуніверситетському етапі навчаються майбутні медики, перші заняття з наукового стилю мають на меті підготувати слухачів до вивчення природничих дисциплін. Навчальний посібник «Сходинки» [1] укладено за традиційною схемою:

лексичний матеріал теми подано у вигляді полімовного словника; граматичні моделі, що обслуговують певну тему представлені у зразках; текст заняття, як основна навчальна одиниця, адаптований до рівня володіння мовою на певному етапі; післятекстові вправи уможливають формування навичок пошукового читання й письма.

Типи лексико-граматичних вправ, що пропонуються на цьому етапі, відповідають класичній методиці викладання мови як іноземної:

а) ознайомлювально-навчальні

- Зверніть увагу на суфіксальний спосіб творення прикметників
кисень – кисн-ев-ий, кислота - кислот –н – ий, хімія – хім-ічн-ий, судина – судин-н-ий
- Зверніть увагу на творення віддієслівних іменників
ділити – ділення, перетворювати – перетворення, змінювати – зміна, рухатися – рух

б) навчально-тренувальні

- Утворіть прикметники від іменників за допомогою суфіксів
–н– вода – ..., йод – ..., основа – ..., скелет – ...,
–ов– м'яз – ..., лице – ...
- Утворіть іменники від дієслів
нагрівати, охолоджувати, поглинати, виділяти
- Визначте спільну частину слів. На які запитання відповідають спільнокореневі слова?
Складіть із ними речення.
хвороба, хворий, хворіти;
лікар, лікарня, ліки, лікувати
- Визначте, з яких частин складаються слова:
одноклітинний, багатоклітинний, прямолінійний, криволінійний.
- Доберіть прикметники до іменників:
клітина, мембрана, речовина.

Наведені типи завдань уможливають багаторазове повторення лексичних одиниць у різних формах, що сприяє мимовільному запам'ятовуванню, й дозволяють закріпити граматичні навички, сформовані на заняттях з української мови.

Більшість іноземних здобувачів освіти в перші місяці навчання вмотивовано вивчають мову як засіб повсякденного спілкування, проте не завжди усвідомлюють важливість вивчення саме наукового стилю як інструменту отримання фахових знань. Сучасні інформаційні технології урізноманітнюють навчальний процес, підтримують мотивацію до вивчення мови природничих дисциплін, а візуалізація навчального матеріалу, впливаючи на різні органи чуттів, забезпечує позитивний емоційний стан.

До кожного заняття початкового курсу наукового стилю мовлення нами створені навчальні презентації, що містять аудіословник, ідентичний словнику заняття у навчальному посібнику, який слухачі можуть прослуховувати безліч разів у зручний для себе час. Найважливіші моменти теми унаочнені малюнками, GIF-зображеннями, фото- та відеоматеріалами, вбудованими у презентацію. Лексико-граматичні моделі супроводжуються зразками, які під час заняття спочатку озвучуються чи записуються слухачами, після чого виводяться на екран викладачем, що дає змогу самоперевірки. До кожної теми створено завдання на навчальній платформі «Kahoot!», яке під час заняття в режимі «наживо» перевіряє отримані знання й сформовані навички, проте сприймається слухачами досить позитивно, на відміну від традиційних форм перевірки як-от диктант, контрольна робота, тестове завдання. Після виконання завдання, завдяки подіуму «Kahoot!», створюється піднесена позитивна атмосфера, група вітає переможців. За умови виконання таких завдань з

кожної теми на 80% відсотків слухачі допускаються до модульного контролю. В іншому випадку – мають можливість багаторазового повторення в позааудиторний час до досягнення прохідного балу. Під час оголошення результатів уникаємо негативних моментів щодо суб'єктивного оцінювання, слухачі бачать свої результати на платформі, що не викликає непорозумінь із викладачем.

Навчальні презентації доступні слухачам 24/7, тож кожний має можливість обрати зручний формат вивчення теми, наприкінці якої є завдання для самостійної роботи. Для майбутніх лікарів важливим аспектом вивчення мови є формування навичок письма, тому частина завдань виконується у письмовій формі. До деяких тем створені аудіо завдання, бо вміння слухати й чути – одні з найважливіших у лікарській практиці.

Підсумковий контроль з початкового курсу наукового стилю мовлення пропонуємо у вигляді тесту (45 запитань), створеного у Google Forms. Ми свідомо обираємо тестовий формат, готуючи майбутніх медиків до екзамену «Крок», що проходить саме в тестовій формі. Навчальну програму вважаємо успішно засвоєною за умови 75% правильних відповідей.

З досвіду зазначимо, що поєднання традиційних методів навчання з сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями підвищує як навчальну активність слухачів, так і рівень їхніх досягнень у вивченні мови науково-природничих дисциплін.

Навички й уміння, сформовані під час вивчення початкового курсу НСМ, слугують базою для засвоєння матеріалу з математики, фізики, хімії, біології, анатомії на доуніверситетському етапі та здійснення навчальної діяльності на під час навчання за освітньо-професійними програмами.

Література:

1. Богиня Л.В. Сходинки. Початково-предметні курси з природничих дисциплін. Навчальний посібник з української мови як іноземної / Л.В.Богиня – Полтава: УМСА, 2020. – 118 с.
2. Васецька Л. І. Методика навчання професійного російського мовлення студентів-іноземців вищого медичного закладу : дис. – Херсон : ЛІ Васецька, 2005.
3. Онкович Г., Коробченко В. Початково-предметні курси як підсумок професійного спілкування студентів-іноземців. – 2004.